

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum materia prima habeat ideam in Deo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

scitur sicut & verū: sicut enim prima principia sunt per se nota in sua veritate, ita eorum opposita sunt per se nota in sua falsitate. ergo falsum habet ideam in Deo, falsum autem est quoddam malum, sicut & verum est intellectus bonum, ut dicitur in 6. Ethic. ergo malum habet ideam in Deo.

¶ 5 Præ. Quicquid habet naturam aliquam, habet ideam in Deo: sed vitium cum sit virtuti cōtrariū, ponit aliquam naturam in genere qualitatis. ergo habet ideam in Deo: sed ex hoc ipso quod vitium est, est malum. ergo malum habet ideam in Deo.

¶ 6 Præ. Si malum non habet ideam, non est hoc nisi quia malum est non ens: sed formæ cognitivæ possunt esse de non entibus: nihil enim prohibet imaginari montes aureos aut chimæram. ergo nihil etiam prohibet mali ideam esse in Deo.

¶ 7 Præ. Inter res signatas nō habere signū est esse signatum, ut patet in oibus quæ signantur: sed idea est quoddā signū ideati. ergo ex hoc ipso quod a rebus bonis habentibus ideā in Deo, quod malū non hēt, debet dici ipsum esse ideatum vel formatum.

¶ 8 Præ. Quicquid est a Deo, habet ideā in Deo: sed malum pēnā est a Deo. ergo habet ideam in ipso.

SED CONTRA. Omne ideatum habet esse terminatum per ideam: sed malum non habet esse terminatum cum non habeat esse: sed privatio sit entis. ergo malum non habet ideam in Deo.

¶ 2 Præ. Secundū Diony. exēplar vel idea est prædeterminatio diuinæ voluntatis: sed voluntas Dei non hēt, nisi ad bona. ergo malum nō habet ideam in Deo.

¶ 3 Præ. Malum est privatio modi speciei, & ordinis secundum Augustinum: sed ideas Plato species appellavit. ergo malum non potest habere ideam.

RESPON. Dicendum, quod idea secundum propriam sui rationem, ut patet ex dictis, importat formam, quæ est principium formationis alicuius rei. vnde, cum nihil, quod est in Deo, possit esse mali principium, non potest malum ideam habere in Deo si proprie accipiatur idea. sed nec si accipiatur communiter pro ratione vel similitudine, quia secundum August. malum dicitur ex hoc ipso, quod non habet formam. vnde cum similitudo attendatur secundum formam, aliquo modo participat, non potest malum similitudinem aliquam in Deo habere: cum aliquid dicatur malum, ex hoc ipso quod a participatione diuinitatis recedit.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod scientia simplicis notitiæ, non solum est de malis, sed etiam de quibusdam bonis, quæ nec sunt, nec erunt, nec fuerunt. & respectu horum ponitur idea in scientia simplicis notitiæ, non autem respectu malorum.

AD SECUNDVM dicendum, quod non negatur malum habere ideam in Deo ratione oppositionis tantum: sed quia non habet aliquam naturam per quam aliquo modo participet aliquid quod sit in Deo, ut sic similitudo eius accipi possit.

AD TERTIVM dicendū, quod illa cōitas qua aliqd prædicatur communiter de ente & non ente, est rōnis tantum, quia negationes & privationes non sunt nisi entia rationis: talis autē communitas non sufficit ad similitudinem de qua modo loquimur.

AD QVARTVM dicendum, quod hoc principium: nullum totū est maius sua parte, esse falsum, quoddam verum est. vnde cognoscere hoc esse falsum, est cognoscere quoddam verum: falsitas tamen principij non cognoscitur, nisi per privationem veritatis: sicut cæcitas per privationem visus.

AD QVINTVM dicendū, quod sicut actiones malæ quātū ad id, quæ habēt de entitate, bonæ sunt, & a Deo sunt: ita est etiā de habitibus, quæ sunt earū principia, vel effectus. vñ ex hoc, quæ sunt mala, non ponūt aliquam naturam: sed solum privationem.

AD SEXTVM dicendū, quod aliquid dicitur nō ens dupliciter. Vno modo, quia non esse cadit in definitione eius, sicut cæcitas dicitur non ens, & talis non entis, non potest concipi aliqua forma, neque in intellectu, neque in imaginatione, & hōi non ens est malum. Alio modo, quia non inuenitur in rerum natura, quāuis ipsa privatio entitatis non claudatur in eius definitione, & sic nihil prohibet imaginari non entia, & eorum formas concipere.

AD SEPTIMVM dicendum, quod ex hoc ipso, quod malum non habet ideam in Deo, a Deo cognoscitur per ideam boni oppositi, & per hunc modū se habet ad cognitionem: ac si haberet ideam, non autē ita, quod privatio ideæ responderet ei pro idea, quæ in Deo privatio esse non potest.

AD OCTAVVM dicendum, quod malum poene exit a Deo sub ratione ordinis iustitiæ, & sic bonū est, & ideam in Deo habet.

ARTICVLVS V.

Utrum prima materia ideam habeat in Deo.

QVINTO queritur, utrum materia prima habeat ideā in Deo. Et videtur, quod nō. Idea enim sicut Augustinus forma est: sed materia nullam hēt formā. ergo nulla idea in Deo materiæ responderet.

¶ 2 Præ. Materia non est ens, nisi in potentia. si ergo idea habet ideato respondere, & habet ideam, oportet quod eius idea sit in potentia tantum: sed in Deo potentialitas non cadit. ergo materia prima non habet ideam in ipso.

¶ 3 Præ. Ideæ sunt in Deo eorū quæ sunt, vel esse possunt: sed materia prima, nec est per se separata existēs, neque esse potest. ergo nō habet ideam in Deo.

¶ 4 Præ. Idea est, ut sicut eam aliquid formetur: sed materia prima numquā potest formari, ita ut forma sit de essentia eius. ergo si haberet ideam, frustra esset idea illa in Deo, quod est absurdum.

SED CONTRA. Omne, quod procedit in esse a Deo habet ideam in ipso: materia est huiusmodi. ergo & cetera.

¶ 2 Præ. Omnis essentia derivat ab essentia diuina: ergo quicquid habet aliquā essentia, habet ideam in Deo: sed materia prima est huiusmodi. ergo & c.

RESPON. Dicendum, quod Plato, qui inuenitur primo locutus fuisse de Ideis, non posuit materiæ primæ aliquam ideam, quia ipse ponebat ideas, ut causas ideatorum: materia autem prima nō erat causatum ideæ: sed erat ei causa: potuit enim duo principia ex parte materiæ, scilicet magnum, & paruum: sed vnum ex parte formæ, scilicet ideā. Nos autem ponimus materiam causatam esse a Deo. vnde de necesse est ponere, quod aliquo modo sit eius idea in Deo, cum quicquid ab ipso causatur, similitudinem ipsius utriusque retineat: sed tamen si proprie de idea loquamur, non potest poni, quod materia prima per se habeat ideam in Deo distinctā ab idea formæ, vel compositi: quia idea proprie dicta respicit rem, secundum quod est producibilis in esse: materia autem non potest exire in esse sine forma, nec econuerso. vnde proprie idea non respondet materiæ tantum, nec formæ tantum: sed composito toti respondet vna idea, quæ est factiua totius, & quantum ad formā, & quantum ad materiam.

Quæst. dif. S. Tho. RR riam.

p. p. q. 15. a. 3. ad 1. Lib. 81. que. 4. 46. com. 4.

In dialogo de natur. non multū remote ante medium.

In 6. Met. tex. 8. 103. 6. Ethic. c. 6. 103. j.

In lib. de natura boni. c. 4. & sequentibus tom. 6. Ar. præc.

In libro de veritate religionis. c. 18. cetera. c. 18. de tract. 1. in locum super illud. Sicut ipse fuit. c. 18. de illi. tom. 1. & 9.

riam. Si autem large accipiamus ideam pro similitudine, vel ratione, tunc illa possunt per se distincta habere ideam, quae possunt distincte considerari: quamvis separatim esse non possint. & sic nihil prohibet materia prima etiam secundum se ideam esse.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod quamvis materia prima sit informis, tamen inest ei imitatio primae formae: quantumcumque enim debile esse habeat, illud tamen est imitatio primi entis, & secundum hoc potest habere similitudinem in Deo.

AD SECUNDUM dicendum, quod ideam & ideatum non oportet esse similia secundum conformitatem naturae, sed secundum representationem tantum: unde & rerum compositarum est simplex idea, & similiter existentis in potentia est idealis similitudo etiam in actu.

AD TERTIUM dicendum, quod quamvis materia secundum se esse non possit, tamen potest secundum se considerari, & sic potest habere per se similitudinem.

AD QUARTUM dicendum, quod ratio illa procedit de idea practica actu, vel virtute, quae est rei prout est in esse producibilis, & talis idea materiae primae non convenit.

AD PRIMUM: Quod in contrarium obijcitur, dicendum, quod materia non procedit in esse a Deo, nisi in composito, & sic ei idea proprie loquendo in Deo non respondet. & similiter dicendum ad secundum, quod materia proprie loquendo non habet essentiam, sed est pars essentiae totius.

1. p. q. 15. art. 2. ad 2.

ARTICULUS VI. De ideis in Deo.

Sexto quaeritur, utrum in Deo sit idea eorum, quae nec sunt, nec erunt, nec fuerunt. Et videtur quod non: quia nihil habet ideam, nisi quod habet esse determinatum, sed illud, quod nec fuit, nec est, nec erit, nullo modo habet esse determinatum, ergo nec ideam, sed dicendum, quod quamvis non habeat esse determinatum in se, habet tamen esse determinatum in Deo.

Ca. 5. de div. ni. nomina medio.

¶ 2 Sed contra, ex hoc est aliquid determinatum, quod unum ab alio distinguitur: sed omnia prout sunt in Deo, sunt unum, & ab invicem indistincta, ergo nec etiam in Deo habet esse terminatum.

¶ 3 Praet. Dionys. dicit, quod exemplaria sunt divina, & bonae voluntates, quae sunt praedeterminatae, & esse suae rerum: sed illud, quod nec fuit, nec est, nec erit, numquam fuit praedeterminatum a divina voluntate, ergo non habet ideam, vel exemplar in Deo.

Q. praeced. art. 8.

¶ 4 Praet. Idea ordinatur ad rei productionem: si ergo sit idea eius, quod numquam in esse producit, videtur quod sit frustra, quod est absurdum.

SED CONTRA Deus habet cognitionem de rebus per ideas: sed ipse cognoscit ea, quae nec sunt, nec erunt, nec fuerunt, ut dictum est supra in quaestione de scientia Dei. ergo est in eo idea etiam eorum, quae nec sunt, nec fuerunt, nec erunt.

¶ 2 Praet. Causa non dependet ab effectu: sed idea est causa essendi rerum, ergo non dependet ab esse rei aliquo modo. potest igitur esse etiam de his, quae nec fuerunt, nec erunt, nec sunt.

RESPON. Dicendum, quod idea proprie dicta respicit practica cognitionem non solum in actu, sed in habitu. unde, cum Deus de his, quae facere potest, quibus numquam sunt facta, nec futura, habeat cognitionem virtualiter practica, relinquatur quod idea possit esse

F eius quod nec est, nec fuit, nec erit: non tamen eo modo, sicut est eorum, quae sunt vel erunt, vel fuerunt, quia ad ea, quae sunt, vel erunt, vel fuerunt, producenda determinatur ex proposito divina voluntatis, non autem ad ea, quae nec sunt, nec erunt, nec fuerunt, & sic huiusmodi habent quodammodo indeterminatas ideas.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod si quod nec fuit, nec est, nec erit, non habeat esse determinatum in se, est tamen determinatum in Dei cognitione.

AD SECUNDUM dicendum, quod aliud est esse in Deo, & aliud in cognitione Dei. malum enim non est in Deo: sed est in scientia Dei. Secundum hoc etiam aliquid esse dicitur in divina scientia, quod a Deo cognoscitur, & quia Deus cognoscit omnia distincte, ut in praecedenti quod dictum est, ideo in eius scientia res distinctae sunt, quamvis in ipso sint unum.

AD TERTIUM dicendum, quod quamvis Deus numquam voluerit producere huiusmodi res in esse, quarum ideas habet: tamen vult se posse producere, & se habere scientiam eas producendi. unde & Dionys. non dicit, quod ad rationem exemplaris exigeretur voluntas praedictiva, sed sciens, sed definitiva & effectiva.

AD QUARTUM dicendum, quod idea illarum sunt ordinatae a divina cognitione ad hoc, ut secundum eas aliquid fiat: sed ad hoc quod secundum eas aliquid fieri possit.

ARTICULUS VII. De accidentibus in Deo.

Secundo quaeritur, utrum accidentia habent ideam in Deo. Et videtur quod non: quia non est nisi ad cognoscendum & ad cavendum res: sed accidens cognoscitur per subiectum, cuius principis causatur, ergo non oportet quod in Deo ideam habeat, sed dicebat, quod accidens cognoscitur per substantiam cognitione, quae est, non autem cognitione, quid est.

¶ 2 Sed contra, Quod quid est significatio rei & maxime ratione generis: sed in definitione accidentium ponitur substantia, ut dicitur in Metaphysica & subiectum, ita quod subiectum ponitur generis, ut Commentator ibidem dicit, ut cum dicitur est natus curvus, ergo quantum ad cognoscendum quid est, accidens per substantiam cognoscitur.

¶ 3 Praet. Omne quod habet ideam, est participativum ipsius: sed accidentia nihil participant, cum participare sit tantum substantiarum, quae aliquo recipere possunt, ideo non habent ideam.

¶ 4 Praet. In illis quae dicuntur per prius & posterius non est accipere ideam, sicut in numeris & figuris secundum opinionem Platonis, sicut patet in Metaphysica & in 1. Ethic. & hoc ideo quia primum est quasi idea secundi: sed ens dicitur de substantia & accidente secundum prius & posterius, ergo accidens non habet ideam.

SED CONTRA. Omne quod est causatum a Deo habet ideam in ipso: sed Deus causa est non solum substantiarum: sed etiam accidentium, ergo accidentia habent ideam in Deo.

¶ 2 Praet. Omne quod est in aliquo genere, oportet reduci ad primum illius generis, sicut de caliditate calidus ignis, sed ideo sunt principales formae, ut dicitur in 1. 83. Quae ergo cum accidentia sunt formae quaedam, videtur quod habeant ideam in Deo.

RESPON. Dicendum, quod Plato, qui primus introduxit ideas, non posuit ideas accidentium, sed solum